

# **НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОБЛІКУ ТА АМОРТИЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ**

**Л.В. Мазник, канд. екон. наук**

**Т.В. Ромашко, студ.**

*Національний університет харчових технологій*

В умовах ринкової економіки раціональне використання основних засобів (ОЗ) підприємства як одного з основних ресурсів виробництва є запорукою ефективності його діяльності в цілому. Оскільки від якості ОЗ залежить конкурентоспроможність його продукції на ринку. Важливою умовою ефективного використання основних засобів є своєчасне їх оновлення. У світовій практиці вирішальна роль у здійсненні процесу оновлення ОЗ належить амортизаційним відрахуванням. Саме у вигляді

амортизаційних відрахувань накопичуються кошти підприємства, що є основним джерелом покриття витрат, пов'язаних із оновленням основних засобів. Тому проблема їх зносу та забезпечення нормального відтворення за рахунок амортизації є найбільш актуальною в сфері промислового виробництва.

З першого квітня 2011 року набрав чинності III розділ Податкового кодексу України (ПКУ) від 02.12.2010 № 2755-VI, який докорінно змінив правила оподаткування прибутку, включаючи і облік та порядок нарахування амортизації основних засобів.

До введення в дію III Розділу Кодексу порядок амортизаційних відрахувань мав певні особливості. В нашій державі паралельно існували дві системи амортизації: бухгалтерська і податкова. Вони законодавчо регулювались Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затвердженого Наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. №92, яке визначало методи нарахування амортизації основних засобів у бухгалтерському обліку, а також Законом України «Про оподаткування прибутку підприємств» від 28.12.1994 № 334/94-ВР, що не був узгоджений з даним стандартом, який визначав методи нарахування амортизації у фінансовому обліку. Для усунення цих суперечностей і вдосконалення амортизаційної політики підприємства й був прийнятий Податковий кодекс України, за яким передбачено відмову від колишнього підходу до нарахування амортизації.

Згідно Розділу I, статті 14, п.п.1.138 Податкового кодексу основними засобами вважаються матеріальні активи, що призначаються платником податку для використання у власній господарській діяльності, вартість яких перевищує 2500 грн. і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом і очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік). Необхідно звернути увагу, що у 2011 р. відповідно до Розділу XX «Перехідні положення» 4 підрозділу, п.14 Податкового кодексу вартісна межа для основних засобів була встановлена в розмірі понад 1000 гривень (без ПДВ).

Відповідно до Розділу I ст. 14 п. 14.1 п.п. 14.1.3 Кодексу під *амортизацією розуміють систематичний розподіл вартості основних засобів, що амортизується, протягом строку їх корисного використання (експлуатації)*. Процес нарахування амортизації здійснюється відповідно до основних положень амортизаційної політики підприємства.

Таким чином, порядок визначення та нарахування амортизації зазнав кардинальних змін. Головним нововведенням є поділ всієї сукупності основних засобів та інших необоротних активів для цілей оподаткування на 16 груп, а не на 4 групи, як це було раніше. Строк корисного використання основних засобів становить від 2 до 20 років в залежності від групи, до яких відноситься.

Варто відмітити, що при введенні об'єкта основного засобу в експлуатацію дуже важливим є не лише визначення приналежності об'єкта ОЗ до відповідної податкової групи, не менш значущим є вибір методу амортизації, та обов'язкове його визначення в Наказі про облікову політику підприємства (ст. 145.1.9). Пунктом 6 підрозділу 4 розділу XX ПКУ визначено, що з дати набрання чинності розділом III ПКУ «Податок на прибуток підприємств» для визначення переліку об'єктів основних засобів за групами відповідно з метою нарахування амортизації застосовуються дані інвентаризації, проведеної станом на 1 квітня 2011 року. Також станом на 1 квітня 2011р. підприємства мали визначити суму накопиченої амортизації по кожному об'єкту ОЗ за даними бухгалтерського обліку.

На сьогоднішній день бухгалтерські методи нарахування амортизації залишилися діючими з певними поправками та уточненнями, а податковий метод втратив свою чинність. Амортизація основних засобів нараховується кожного місяця з використанням наступних методів: прямолінійного, зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивного та виробничого. Закінчується нараховуватися амортизація лише тоді, коли залишкова вартість засобу дорівнює його ліквідаційній вартості (умовно ліквідаційна вартість = 0).

Якщо оцінювати в цілому новий порядок податкового обліку основних засобів, то варто відзначити спробу максимально наблизити його до бухгалтерського обліку основних засобів.

Отже, охарактеризувавши процес обліку та амортизації ОЗ згідно ПКУ, можемо зробити висновок, що головними нововведеннями в даному процесі є наступні:

1. З моменту набрання чинності III Розділу ПКУ основним засобом вважається матеріальний актив, вартість якого перевищує не 1000 грн, як це було до прийняття ПКУ, а актив, вартість якого перевищує 2500 грн;
2. Поділ всієї сукупності ОЗ та інших необоротних активів для цілей оподаткування на 16 груп, а не на 4 групи, тобто перехід від групового до пооб'єктного обліку;
3. Втрата на сьогоднішній день податковим методом амортизації своєї чинності.

## ЛІТЕРАТУРА

1. *Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755–VI.*
2. *Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» від 27.04.2000 р. №92.*
3. *Кузьмін О. Економічна ефективність використання основних засобів підприємства / О. Кузьмін // Науковий вісник НЛТУ України. — 2011. — №20(9). — с. 240 – 245.*